

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Hoitotyön koulutusohjelma / hoitotyö

Sini Ahlqvist

ETELÄKYMENLAAKSOLAISTEN NUORTEN KANNABIKSEN KÄYTTÖ
SEKÄ SIIHEN LIITTYVÄT KÄSITYKSET JA ASENTEET

Opinnäytetyö 2014

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Hoitotyön koulutusohjelma

AHLQVIST, SINI

Etelä-Kymenlaaksolaisten nuorten kannabiksen käyttö sekä siihen liittyvät käsitykset ja asenteet

Opinnäytetyö

27 sivua + 8 liitesivua

Työn ohjaaja

Lehtori Anna-Kaarina Anttolainen

Toimeksiantaja

Terveystieteiden tutkimuskeskus, Ehkäisevät tapaturmat-hanke

Helmikuu 2013

Nuorten kannabiksen käyttö on lisääntynyt ja nuorten asenteet kannabiksen käyttöön ovat lieventyneet. Vuonna 2010 joka viides 15 - 24-vuotias oli käyttänyt kannabista. Kannabiksen käytön ja kokeilun riskejä pidetään vähäisinä. Noin kymmenesosa nuorista tuntee jonkun, joka kasvattaa kannabista. Alkoholin käyttöön nuorten asenteet ovat tiukentuneet, mutta kannabiksen käyttöön lieventyneet. Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli tutkia kotkalaisten nuorten käsityksiä kannabiksen käytöstä, nuorten asenteita kannabikseen sekä sitä mihin tarpeisiin nuoret käyttävät kannabista. Tämä tutkimus liittyy Ehkäisevät tapaturmat -hankkeeseen, jonka tavoitteena on vahvistaa pitkäjänteistä ja tavoitteellista tapaturmien ehkäisyä. Etelä-Kymenlaaksossa painopistealueena on päihde-ehtoisten tapaturmien ehkäisy.

Opinnäytetyö toteutettiin kvantitatiivisena kyselytutkimuksena. Kysely toteutettiin syksyllä 2013 nettikyselynä Zef-ohjelmalla sekä tavallisilla kyselylomakkeilla. Nettikyselyyn vastasi 13 nuorta, ja kyselylomakkeen täytti 39 nuorta. Vastaajat olivat 15-25-vuotiaita Etelä-Kymenlaakson opiskelijoita. Kyselyn tulokset analysoitiin Excel-ohjelmalla. Tämän tutkimuksen mukaan noin joka neljäs opiskelija on kokeillut tai käyttänyt kannabista. Suurin osa nuorista käytti kannabista hauskanpitoon, rentoutumiseen tai kavereiden seurana. Puolet vastaajista tunsi yhden, tai useamman kannabista kuluneen vuoden aikana käyttäneen tuttavansa. Kannabista käyttävät nuoret hyväksyivät kannabiksen käytön sekä pitivät pääasiassa kannabiksen käytön riskejä vähäisinä. Nuoret, jotka eivät olleet kokeilleet kannabista, eivät käyttöönsä hyväksyneet eikä pitäneet käytön riskejä suurina.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Health Care

AHLQVIST, SINI

Young People's Cannabis Use in South-Kymenlaakso and
Perceptions and Attitudes about It

Bachelor's Thesis

27 pages + 8 pages of appendices

Supervisor

Anna-Kaarina Anttolainen, senior lecturer

Commissioned by

Terveystieteiden tutkimuskeskus, Ehkäisevät tutkimukset -project

February 2014

Young people's cannabis use has increased and their attitudes to cannabis use have mitigated. In year 2010 every fifth 15 -24-year-old had used cannabis. Risks of cannabis use and experimental cannabis use are being considered minor. About one tenth of young people know someone, who grows cannabis. Youngsters' attitudes towards alcohol use have become stricter, but towards cannabis use they have become milder. The purpose of this bachelor's thesis was to study young people's perceptions about cannabis use in South-Kymenlaakso, their attitudes towards it, and why do they use cannabis. This study is part of the Ehkäisevät tutkimukset -project, whose aim is to build long-term and goal-directed prevention of accidents. In South-Kymenlaakso the focus of the project is intoxicant-based accident prevention.

This bachelor's thesis was carried out as a quantitative inquiry study. The inquiry was carried out in fall 2013 as an internet poll with Zef-program and with traditional inquiry forms. The internet poll was answered by 13 youngsters, and 39 youngsters filled in the paper form. The answerers were 15-25-year-old pupils from South-Kymenlaakso. The results were analyzed with an Excel-programme. According to this study about every fourth of the pupils had tried or used cannabis. Most of the young people used cannabis for having fun, to relax, or as a company to friends. Half of the answerers knew one or more youngsters who had used cannabis during the past year. The youngsters who had used cannabis accepted cannabis use, and mainly considered the risks of cannabis use minor. The youngsters, who had never tried cannabis, did not accept cannabis use, and they considered the risks of cannabis use as big.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	NUORTEN KANNABIKSEN KÄYTTÖ	7
2.1	Tietoa kannabiksesta	7
2.2	Kannabiksen historiaa	7
2.3	Kannabiksen vaikutukset	8
2.4	Nuorten kannabiksen käyttö	9
2.5	Asenteet kannabista kohtaan	12
2.6	Kannabiksen saatavuus ja käytön yleisyys	13
2.7	Nuoruusikä	14
3	TUTKIMUSONGELMAT	14
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	15
4.1	Kohderyhmä ja otanta	15
4.2	Tutkimusmenetelmä mittarin laadinta	15
4.3	Aineiston keruu	16
4.4	Aineiston analyysi	17
4.5	Tutkimuksen luotettavuus	17
5	TUTKIMUSTULOKSET	17
5.1	Taustatiedot	17
5.2	Päihteiden käyttö	18
5.3	Tarpeet joihin nuoret käyttävät kannabista	18
5.4	Nuorten käsitykset kannabiksen käytöstä	19
5.5	Nuorten asenteet kannabikseen	21
6	POHDINTA	21
6.1	Tutkimustulokset	21
6.1.1	Tarpeet joihin nuoret käyttävät kannabista	22
6.1.2	Nuorten käsitykset kannabiksen käytöstä	22
6.1.3	Nuorten asenteet kannabikseen	23

6.2 Tutkimuksen hyödynnettävyys ja jatkotutkimus	23
--	----

LÄHTEET	25
---------	----

LIITTEET

Liite 1. Tutkimustaulukko

Liite 2. Muuttujataulukko

Liite 3. Kyselylomake ja saatekirje

1 JOHDANTO

Viimeaikaisten kouluterveystutkimusten mukaan nuorten asennoituminen kannabikseen on lieventynyt ja käyttö on lisääntynyt. Myös huumetietoisuus on lisääntynyt Suomessa kulttuurimuutosten myötä. (Hakkarainen, Metso & Salasuo, 397 - 400.) Nuorena aloitettuna säännöllinen kannabiksen käyttö haittaa henkistä kehitystä ja aikuistumisprosessia. Kannabiksen pitkäaikainen käyttö heikentää kognitiivisia kykyjä sekä lisää psykoosin ja skitsofrenian riskiä. Myös muiden mielenterveysongelmien riski kasvaa. Päihdehuollon palvelujen käyttäjistä suuri osa käyttää kannabista. (Päihdelinkki 2011.)

Kannabiksen vaikutuksia elimistöön on tutkittu melko vähän. Kannabiksen haitoista pitäisi saada varmaa tietoa, jotta nuoret saataisiin vakuutettua kannabiksen riskeistä. Monet nuoret uskovat, että kannabiksen käytöllä ei ole lainkaan riskejä tai että se on vaarattomampaa kuin alkoholi. Vuonna 2010 lähes puolet väestöstä piti kannabiksen kokeilun riskejä korkeintaan vähäisinä. Kannabiksen suosio on lisääntynyt viime vuosina, vuonna 2010 joka viides 15 - 24-vuotias oli käyttänyt kannabista. (Hakkarainen, Metso & Salasuo, 401- 409.)

Tämä opinnäytetyö on osana Ehkäise tapaturmat -hanketta, joka on Etelä-Pohjanmaan ja Etelä-Kymenlaakson alueilla toteutettava tutkimus-ja kehittämishanke. Hankkeen tavoitteena on vahvistaa pitkäjänteistä ja tavoitteellista tapaturmien ehkäisyä alueilla. Ehkäise tapaturmat -hankkeessa kartoitetaan alueellisia erityispiirteitä, jotta kehittämistoimintaa voidaan kohdentaa ja asettaa tavoitteita. Hankkeen tutkijat työskentelevät Tapaturmien ehkäisyn sekä Alkoholi ja huumeet-yksiköissä. Kotkassa hankkeesta vastaa Terveystieteiden edistämisyksikkö. (THL 2014.)

2 NUORTEN KANNABIKSEN KÄYTTÖ

2.1 Tietoa kannabiksesta

Marihuana on hamppukasvin kuivattuja kukintoja ja lehtiä. Hasis on hamppukasvista saatavaa pihkaa, ja kannabisöljy saadaan tislamalla. Kannabis on yhteisnimitys näille erilaisille hamppuvalmisteille. Kannabista voidaan polttaa piipuissa tai sätkissä, tai käyttää ruokien ja juomien seassa (Päihdelinkki 2011.) Kannabiksella on monia eri nimityksiä käyttäjien keskuudessa, kuten: hasa, hatsi, heinä, hiisi, hitti ym. (Irti huumeista ry). Polttaminen on yksi tehokkaimpia kannabiksen käyttötapoja, sen vaikutus näkyy nopeasti aivoissa. (Iversen 2000, 14). Kannabiksessa on noin 420 kemiallista ainetta, näistä 60 - 80 vaikuttavat mieleen. Merkittävin näistä psykoaktiivisista aineista on THC eli delta-9-tetrahydrokannabinoli. THC:n määrä kannabistuotteissa ilmaistaan prosentteina. Marihuana sisältää 0,35 – 4 %, tai enimmillään 30 % THC:tä, hasiksessa sitä on 4 - 8 % ja enimmillään 16 %. Hasisöljy sisältää 4 - 60 % THC:tä. (Opas sinulle, joka haluat lopettaa kannabiksen käytön 2010.) On olemassa myös kannabislajikkeita joissa ei ole THC:tä, näitä lajikkeita käytetään muihin kuin päihtymystarkoitukseen. (Iversen 2000, 12).

Kannabista tuotetaan eniten Afrikassa, Aasiassa ja Etelä-Amerikassa, mutta eniten sitä käytetään länsimaissa. Hamppua on helppo kasvattaa, joten päihdehamppua kasvatetaan maailmanlaajuisesti. Kannabiksen hinta kohoaa moninkertaiseksi, ennen kuin se päätyy tuottajalta käyttäjälle. Käyttäjä ei saa tietoa tuotteen laadusta tai alkuperästä, tai hän saa väärää tietoa. (Huumeboikotti 2006.)

2.2 Kannabiksen historiaa

Kannabista käytettiin aiemmin lääkkeenä monissa maissa, mutta uudet lääkkeet korvasivat sen käytön. Kannabiksen kansainvälinen kieltolaki tuli voimaan vuonna 1961, siitä huolimatta kannabiksen päihdekäyttö yleistyi 1960-luvulla, tähän aikaan kannabiksen käyttö levisi myös Suomeen. Vuonna 1967 helsinkiläisistä koululaisista kolme prosenttia kertoi kokeilleensa tai käyttäneensä kannabista Raittiusliiton selvityksessä. Vuonna 1970 yli puolet kannabiksen käyttäjistä oli alle 18-vuotiaita. 1970-luvun lopulla huumeiden käyttö väheni rajusti viranomaiskontrollin lisääntyessä ja asenteiden muuttuessa. Toinen huumeaalto tuli 1990-luvulla, kun kaikkien huumeiden käyttö li-

sääntyi etenkin nuorten ja koululaisten keskuudessa. ”Kannabis on edelleen maailmassa yleisimmin käytetty laiton huumausaine.” (Kekoni 2007, 22 - 26.)

2.3 Kannabiksen vaikutukset

Kannabiksella voi kestää jopa viikkoja poistua elimistöstä, joten se näkyy myös huumetesteissä kauan käytön jälkeen (Päihdelinkki 2011). ”THC:n poistuminen kertaannoksenkin jälkeen kestää vähintään 6 viikkoa”. Kannabis on rasvaliukoinen huume, siksi se poistuu elimistöstä hitaasti. THC kertyy kaikkiin kehon rasvaa sisältäviin rakenteisiin. Rasvakudoksessa kannabinoli ei ole aktiivinen, mutta voi aktivoitua uudelleen vapautuessaan verenkiertoon (Opas sinulle, joka haluat lopettaa kannabiksen käytön 2010.) Kannabis voi myös aiheuttaa hengityselinsairauksia säännöllisesti poltettuna (Tacke & Seppä 2010).

Polttamalla kannabiksen vaikutus alkaa heti ja kestää 3 - 4 tuntia, mutta suun kautta vaikutukset alkavat hitaammin ja kestävät 6 - 8 tuntia. (Päihdelinkki 2011). Kannabiksen käytön jälkeen noin 15 - 45 minuutin ajan esiintyy selviä fyysisiä oireita ja päihtymyksen tunnetta. Fyysisiä oireita ovat ”sydämentykytys, huimaus, yskä, paineen tuntu päässä, silmien, suun ja nielun kuivaminen. Silmät alkavat samaan aikaan usein punoittaa ja tulevat valoaroiksi”. Akuutteja päihtymysoireita ei yleensä esiinny kannabista säännöllisesti käyttävillä. (Opas sinulle, joka haluat lopettaa kannabiksen käytön 2010.)

Fyysisten oireiden väistyessä tulee noin kolme tuntia kestävä vaihe, jolloin tulee pääasiassa erilaisia psyykkisiä tuntemuksia. Säännöllisesti kannabista käyttävillä päihtymystilan kesto on huomattavasti lyhyempi, kuin satunnaisesti käyttävillä. (Opas sinulle, joka haluat lopettaa kannabiksen käytön 2010.) Kannabis voi aiheuttaa piristävää, tai lamauttavaa vaikutusta. Joillekin käyttäjille tulee lieviä aistiharhoja. Kannabis voi lisätä sosiaalisuutta tai sisäänpäin kääntyneisyyttä. Hyvä olo, rentous ja empaattisuus ovat toivottuja vaikutuksia sekä aistimusten korostuminen. Kannabis voi aiheuttaa myös ahdistusta, paranoiaa, paniikkikohtauksia, sekavuutta ja masennusta. Nämä vaikutukset yleensä lakkaavat päihtymyksen loppuessa. (Päihdelinkki 2011.)

Jatkuva kannabiksen käyttö lisää sietokykyä, jolloin annosta joutuu suurentamaan saadakseen saman vaikutuksen. Vieroitusoireita ovat levottomuus, hermostuneisuus,

ruokahalu- ja unihäiriöt. Mitä enemmän käyttää kannabista, sitä suuremmat ovat vieroitusoireet. Arviolta noin yksi kymmenestä käyttäjästä tulee riippuvaiseksi. Kannabiksesta ei voi saada yliannostusta, mutta verenpainemuutokset voivat altistaa sydän- ja verisuonihäiriöille. Myös voimakas ahdistuneisuus ja psykoottinen häiriö voi seurata runsaasta kertakäytöstä. Päihtymys aiheuttaa motoriikan heikentymistä, reaktiokyvyn, muistin ja tarkkaavaisuuden ongelmia. (Päihdelinkki 2011.)

”Nuorena aloitettu säännöllinen käyttö haittaa henkistä kehitystä ja aikuistumisprosessia.” Pitkäaikaiskäytön vaikutuksia ovat: kognitiivisten kykyjen heikentyminen, muistiongelmat, välinpitämättömyys, ärsyntyminen, sosiaalisuuden väheneminen. Cannabis lisää psykoosin ja skitsofrenian riskiä. Myös muiden mielenterveysongelmien riski kasvaa. (Päihdelinkki 2011.) Kannabiksen käytön aloittaminen 14 - 15-vuotiaana kaksinkertaistaa skitsofrenian riskin verrattuna ei käyttäviin nuoriin. Kasvuikäiset aivot ovat herkempiä kannabiksen haitoille. Mitä runsaampaa ja pitkäaikaisempaa käyttö on, sitä suuremmat riskit. (Ahlblad 2010.)

Uusien tutkimusten mukaan geneilla on vaikutusta mahdollisen kannabiskykoosin syntymiseen. Tietyn geenimuunnoksen omaava kannabiksen käyttäjä sairastuu todennäköisemmin psykoosiin, kuin sellainen, jolla tällaista geeniä ei ole. (Di Forti, Lyegbe, ym. 2012.) Alle 17-vuotiaana aloitettu runsas kannabiksen käyttö voi aiheuttaa aivojen harmaan aineen vähentymistä ja valkean aineen lisääntymistä, mikä aiheuttaa pysyviä muutoksia aivojen rakenteessa (Kekoni 2007, 20).

2.4 Nuorten kannabiksen käyttö

”Kannabista ensisijaisena tai oheispäihteenä käyttävien osuus päihdehuollon palvelujen käyttäjistä on suuri” (Päihdelinkki 2011). Kannabiksen vaikutusten ei ole todettu johtavan muiden huumeiden käyttöön, mutta erityisesti nuorena käytön aloittaneet on lähtökohtaisesti riskialttiimpia ongelmakäyttäytymiselle. Sosiaalisen verkoston on myös todettu edesauttavan siirtymistä muiden huumeiden käyttöön. (Kekoni 2007, 21.) Lähes kaikki huumeita käyttäneet ovat kokeilleet myös kannabista muiden huumeiden lisäksi. Toisaalta monilla kannabista käyttäneellä käyttö on rajoittunut vain kannabikseen. (Metso, Winter & Hakkarainen 2012.)

Viimeaikaisten kouluterveystutkimusten mukaan nuorten asennoituminen kannabikseen on lieventynyt ja käyttö on lisääntynyt. Huumausaineiden, alkoholin ja lääkkeiden sekakäytöstä on myös tutkimusten mukaan tullut iso ongelma. Sekakäyttö lisää kuolemia ja esiintyy usein huumerattijuoppous tapauksissa. Suomessa on lisääntynyt kulttuurimuutoksen myötä huumetietoisuus, väestöllä on yhä enemmän jonkinlaisia omakohtaisia kokemuksia huumeista. ”Valtaenemmistöllä huumeita kokeilleista tai käyttäneistä käyttö rajoittui yhteen tai muutama kertaan.” (Hakkarainen, Metso & Salasuo 2011, 397- 400.)

Kannabiksen käytön suosio on ollut edelleen kasvussa viime vuosina, 25 - 34-vuotiaista sitä on kokeillut elämänsä aikana jo 36 prosenttia vuoden 2010 kyselyn mukaan. 25 - 34-vuotiaista 25 prosenttia oli kokeillut kannabista vuoden 2006 kyselyssä. 15 - 24-vuotiaiden kannabiksen käyttö on vähentynyt vuosien 2002 - 2010 välillä; vuonna 2002 noin 25 prosenttia 15 - 24-vuotiaista oli kokeillut joskus kannabista, vuonna 2010 kokeilleita oli 21 prosenttia. Kannabiksen vuosittainen käyttö on kuitenkin melko vähäistä, mikä kertoo kannabiksen käytön ajoittaisuudesta. Käyttö ja kokeilu vähentyvät iän karttuessa. (Hakkarainen, Metso & Salasuo 2011, 401- 402.) Taulukossa 1 on havainnollistettu nuorten kannabiksen käyttöä eri vuosina.

Taulukko 1. Kannabista käyttäneiden elinikäis-, vuosi-, ja kuukausiprevalenssit. (Hakkarainen, Metso & Salasuo 2011)

	1992	1996	1998	2002	2006	2010
Elinikäisprevalenssi						
15-24	12**	14*	19	25	19	21
Vuosiprevalenssi						
15-24	6**	9*	10	11	9	12
Kuukausiprevalenssi						
15-24	1**	3*	3	4	4	3

** 18-24 vuotta

* 16-24

Vuonna 2011 tehdyn kyselyn mukaan 9. luokalla olevista pojista 12 prosenttia ja tytöistä 10 prosenttia oli joskus käyttänyt kannabista. ”Pojista 7 % oli käyttänyt hasista ja 10 % marihuanaa, tytöillä vastaavat luvut olivat 4 % ja 6 %.” (Raitasalo ym. 2012.)

Lapissa, Itä- ja Etelä-suomessa tehtyjen kouluterveyskyselyiden mukaan kannabisko-keilujen määrä on kasvanut ammattikouluissa ja lukioissa vuosina 2008 – 2010. (Päihdetilastollinen vuosikirja 2011, 25). Noin yksi kymmenestä nuoresta kertoi tuntevansa jonkun, joka kasvattaa kannabista. Nuoret eivät itse kuitenkaan kasvata kannabista: vain yksi prosentti pojista oli joskus itse kasvattanut sitä, tytöistä ei kukaan. Nuorista lähes 30 % piti kannabiksen käytön riskejä suurina, tämä luku on kuitenkin pienenemään päin koko ajan. (Raitasalo ym. 2012.)

Nuorten kannabiksen käyttö on kouluterveyskyselyjen mukaan hieman lähtenyt laskuun 2000-luvun puolessavälissä, mutta sitten käyttö on alkanut taas lisääntymään. Vuoden 2013 kannabiksen käyttö on samaa tasoa kuin 2000-luvun alussa. Alkoholin käyttö on sen sijaan koko ajan vähentynyt kaikissa opiskelijaryhmässä, erityisesti pojilla. (Päihdetilastollinen vuosikirja 2013, s.129). Taulukossa 2 vertaillaan alkoholia-ja kannabista käyttäneiden nuorten määrää vuosina 2000 - 2013.

Taulukko 2. Humalahakuisesti alkoholia kuukausittain juovien nuorten osuus verrattuna kannabista käyttäneisiin nuoriin (Päihdetilastollinen vuosikirja 2013, 128 -129)

Humalahakuisesti alkoholia kuukausittain juovien 14-20-vuotiaiden osuus verrattuna kannabista käyttäneisiin 14-20-vuotiaisiin								
			Alkoholi 2000-2001	Kannabis 2000-2001	Alkoholi 2006-2007	Kannabis 2006-2007	Alkoholi 2013	Kannabis 2013
Koulutyyppi ja sukupuoli								
Peruskoulun 8- ja 9-luokkalaiset								
Pojat %			28	10	18	6	13	10
Tytöt %			24	8	17	5	11	6
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat								
Pojat %			31	16	30	11	21	15
Tytöt %			19	14	23	9	18	11
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat								
Pojat %			Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa	37	21
Tytöt %			Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa	32	20

”Valtaosa nuorista pitää kannabiksen hankkimista hyvin vaikeana”. Tutkimuksen mukaan kannabiksen käytön määrä on suorassa suhteessa siihen liitettyihin riskeihin: mitä suurempana käytön riskejä pidetään, sitä vähäisempää käyttö on ja toisinpäin. Kannabiksen käyttö on lisääntynyt viime vuosina. Marihuana on noussut hasista suosi-

tummaksi. Nuoret pitävät itse kasvatettua kannabista turvallisempaan käyttää kuin markkinoilta saatua. Nuorten kannabiksen käytön määrä on myös suhteessa käsitykseen sen saatavuudesta, ei niinkään todelliseen saatavuuteen. Jos nuoret uskovat kannabiksen saatavuuden olevan helppoa, he myös käyttävät sitä enemmän. (Raitasalo ym. 2012.)

Huumausaineiden käyttäjät voidaan luokitella sen mukaan, kuinka usein, ja millaisia määriä päihdettä käytetään. Lievin muoto kannabiksen käytössä on kokeilu. (Havio, Inkinen & Partanen 2008, 60 - 63.) Huumeiden kokeilua esiintyy nykyään enemmän kuin 1990-luvun alussa, kasvu näkyy erityisesti kannabiksen käytössä verrattuna muihin huumeisiin. (Päihdetilastollinen vuosikirja 2013, 30). Seuraavaksi tulee satunnainen kannabiksen käyttö, ja sitten säännöllinen käyttö. Jotkut käyttävät kannabista viihdetarkoituksessa, jolloin se liittyy esimerkiksi juhlimiseen. Joillakin kannabiksen käyttö voi olla ongelmakäyttöä, eli käyttö haittaa normaalielämää. Käyttäjän aika voi kulua pitkälti siihen, kun hän hankkii ja käyttää huumetta. (Havio, Inkinen & Partanen 2008, 60 - 63.)

2.5 Asenteet kannabista kohtaan

Huumausaine keskustelu on pyritty pitämään tiukkana, sillä liian löyhän asenteen uskotaan lisäävän huumeiden käyttöä. Ihmisten huumevastaisuutta pyritään siis lisäämään median ja yhteiskunnallisten toimien avulla. Huumevastainen ilmapiiri leimaa huumeiden käyttäjiä sekä saa heidät syrjäytymään, mikä estää hoitoon hakeutumisen, koska asiasta ei kehdata puhua. ”Vuonna 2006 maassamme päihdehoitoon hakeutuneista henkilöistä 14 prosenttia mainitsi ensisijaiseksi päihdeekseen kannabiksen.” (Kekoni 2007, 27 – 31.)

Kannabiksen käyttäjän yhteiskunnallinen asema voi muuttua, jos huumeiden käyttö tulee julki. Työpaikan tai opiskelupaikan saaminen voi estyä, tämän takia on helpompi pitää kannabiksen käyttö salassa. Nuoret voivat liikkua kannabisporukoissa, mutta eivät kerro kannabiksen käytöstä koulussa, tai muissa kaveripiireissä. Kannabiksen käyttö tulee osaksi identiteettiä, jolloin tunnetaan yhtäläisyyttä muihin käyttäjiin. Huumeiden käyttäjien on todettu itse tekevän erottelua käyttäjien ja ei-käyttäjien välille. Kannabiksen käyttäjät välttävät leimautumista viemällä ihmisten huomion vahvempien huumeiden käyttäjiin, korostamalla alkoholin haittavaikutuksia verrattuna

kannabikseen, sekä kertomalla pystyvänsä hallitsemaan omaa käyttöönsä. (Kekoni 2007, 44 - 55.)

Ihmisten asenteet alkoholin käytön riskeihin on tiukentuneet ajan myötä, mutta kannabiksen käyttöön asenteet ovat lieventyneet. (Hakkarainen, Metso & Salasuo 2011, 406- 409). Kannabiksen käyttö ei kuitenkaan ole korvaamassa alkoholin käyttöä, vaan kannabis liittyy usein humalajuomiseen (Varjonen, Tanhua, ym. 2012, 39). "Vuonna 2010 runsas neljäkymmentä prosenttia kaikista vastaajista piti kannabiksen kokeilun riskejä korkeintaan vähäisinä." Kannabiksen kotikasvatuksen sallisi viidesosa vastaajista ja joka kolmas vastaaja sallisi hasiksen polttamisen. Suomessa kannabiksen käytön lisääntyminen liittyy ilmeisesti kotikasvatuksen lisääntymiseen sekä siihen, että käytön riskit koetaan vähäisempinä kuin aiemmin. Erityisesti nuorten miesten keskuudessa kannabiksen käyttö on lisääntynyt. (Hakkarainen, Metso & Salasuo 2011, 406- 409.)

2.6 Kannabiksen saatavuus ja käytön yleisyys

Aiemmin Suomen kannabismarkkinoilla eniten on myyty ulkomailta tuotua hasista, mutta viime aikoina kotikasvatuksen suosio on kasvanut merkittävästi. Kotikasvatuksesta löytyy runsaasti tietoa internetistä. Kannabista, erityisesti hasista on takavarikoitu 2000-luvulla runsaasti. 2001 - 2005 välisenä aikana hasiksen takavarikoitu määrä on laskenut, kun taas kannabiskasvien takavarikoitu määrä on lähes kaksinkertaistunut. Marihuanaa on takavarikoitu vain noin kymmenesosa hasiksen kilomäärästä. Kannabiksen myynnistä vain pieni osa tulee viranomaisten tietoon, joten myyntimäärät ovat todellisuudessa paljon suurempia. (Hakkarainen, Kainulainen & Perälä 2006.)

Suomalaisten huumeiden käyttöä selvitetään kyselytutkimusten avulla, tilastokeskus on tehnyt väestökyselyitä vuodesta 1992 lähtien. Kyselyjen avulla saadaan selville, paljon on kannabiksen käytön kuukausi-, vuosi-, ja elinikäisprevalenssi. Kyselyistä ei käy ilmi kannabiksen käyttömäärät, mutta marihuanan kokeilijat käyttävät arviolta noin 0,2 grammaa ja säännöllisesti käyttävät noin 0,4 grammaa marihuanaa kerralla. (Hakkarainen, Kainulainen & Perälä 2006.) Taulukossa 3 esitetään takavarikoidun kannabiksen määriä eri vuosilta. Takavarikoiduista kannabismääristä huomaa, että määrät ovat kasvaneet koko ajan, mutta erityisesti marihuanan ja kannabiskasvien takavarikointi on lisääntynyt hasikseen verrattuna.

Taulukko 3. Takavarikoidut huumausaineet Suomessa 2001- 2012. (Päihdetilastollinen vuosikirja 2013, 152)

Vuosi	Hasis kg	Marihuana kg	Kannabiskasvit (kpl)
2001	566,6	13,7	Ei tietoa
2005	430,6	43,4	9500
2010	250	80	15 000
2011	860	97	16 400
2012	714*	714*	18 150

* Vuonna 2012 hasis ja marihuana on laskettu yhteen

2.7 Nuoruusikä

Nuoruusikä voidaan luokitella eri tavoin. Usein nuoruusiän ajatellaan olevan 20-vuotiaasta alaspäin. Noin 12 - 15-vuotiaana ihminen on murrosiässä, jolloin protestoidaan vanhempia ja muita auktoriteetteja vastaan, tässä iässä solmitaan myös helposti uusia ystävyssuhteita. Nuoret kokeilevat rajojaan ja muodostavat omaa identiteettiään noin 15 - 18-vuotiaana. Nuoruusiän loppuvaiheessa ihminen alkaa seestyä ja aloittaa itsenäistä elämää. (Dunderfelt 2011, 84 - 85.) Myöhäisnuoruutta on elämä noin 19-25-vuotiaana (Hiipakka 2011, 5).

3 TUTKIMUSONGELMAT

Opinnäytetyön tarkoitus on selvittää miksi nuoret käyttävät kannabista, ja miksi kannabiksen käyttö on niin yleistä nuorten keskuudessa. Kyselyn tavoitteena on myös selvittää, minkälaista tietoa nuorilla on kannabiksesta ja sen terveysvaikutuksista. Tässä tutkimuksessa selvitetään erityisesti Etelä-Kymenlaaksolaisten nuorten suhtautumista kannabikseen verrattuna koko Suomen nuorisoon.

Opinnäytetyöni keskeiset tutkimuskysymykset ovat: Mihin tarpeisiin nuoret käyttävät kannabista? Millaisia käsityksiä nuorilla on kannabiksen käytöstä? Millaiset asenteet nuorilla on kannabiksesta?

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Kohderyhmä ja otanta

Tutkimuksen kohderyhmänä oli 25-vuotiaat ja sitä nuoremmat Etelä-Kymenlaakson opiskelijat. Kyselyyn pyrittiin saamaan nuoria eri koulutusohjelmista, jotta otos olisi ollut hyvä. Otoksen tulisi olla kattava osa perusjoukkoa, eikä siinä saisi esiintyä poikkeamia perusjoukosta (Holopainen & Pulkkinen 2008, 21, 29, 41- 42, 164). Paperilomakkeiden täyttäjät olivat kaikki saman osaamisalan opiskelijoita, joten heidän vastauksensa voivat poiketa perusjoukosta. Nettikyselyyn vastanneiden koulutusohjelmaa ei ole kysytty lainkaan.

Tavoitteena oli saada vähintään 50 vastausta kyselyyn. Otokseen tulisi olla vähintään sata, jotta se kuvaisi hyvin perusjoukkoa, mutta 50 on tilastoyksikköä ehdoton vähimmäismäärä (Heikkilä 2008, 44 - 45). Sadan tuloksen analysointi olisi ollut haastavaa, koska opinnäytetyötä on toteuttanut vain yksi henkilö. Nettikyselystä saatiin 13 vastausta, ja paperilomakkeen täytti 39 opiskelijaa. Otantatutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa tutkittavien vastaamattomuus eli kato; tutkimus ei ole enää luotettava, jos vastauksia ei tule tarpeeksi (Holopainen & Pulkkinen 2008, 21, 29, 41- 42, 164).

4.2 Tutkimusmenetelmä mittarin laadinta

Tämän opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä käytettiin kvantitatiivista, eli määrällistä tutkimusmenetelmää. Kvantitatiivista tutkimusta tarvitaan kun halutaan vastaus kysymyksiin ”mikä?”, ”missä?”, ”kuinka usein?” tai ”kuinka paljon?”. Tutkimusaineistot ovat yleensä suuria ja vastaukset kuvaillaan numeroilla. (Holopainen & Pulkkinen 2008, 21, 29, 41- 42, 164.) Menetelmänä käytettiin kyselyä. Kyselystä pyrittiin tekemään mahdollisimman lyhyt, koska nuoret eivät välttämättä jaksaa keskittyä pitkiin kyselyihin. Kyselyyn lainattiin kysymyksiä THL:n teettämistä kouluterveyskyselyistä, joita on jo käytetty kouluissa. Näitä esitestattuja kysymyksiä muokattiin tähän tutkimukseen sopiviksi.

Kyselylomake tehtiin nettikyselyä vastaavaksi, jotta vastauksia pystyi vertaamaan keskenään. Vakiodussa kyselyssä kysytään kaikilta vastaajilta samoja asioita, eikä lisäkysymyksiä esitetä. (Vilkkä 2009, 73 - 74.) Kun lomake on suunniteltu, tulee se testata käytännössä. (Vilkkä 2009, 73 - 95). Suurin osa kyselyn kysymyksistä oli kuitenkin jo esitestattuja, koska ne ovat lainattu jo tehdyistä tutkimuksista, siksi kyselyä ei testattu koevastaajilla.

4.3 Aineiston keruu

Tulosten keräämiseen käytettiin sekä internetkyselyä, että perinteistä paperilomakekyselyä. Kyselylomakkeen käyttö nopeuttaa vastausten saamista, ja se helpottaa vastaajan työtä (Holopainen & Pulkkinen 2008, 21, 29, 41- 42, 164). Vastaajiksi hyväksyttiin 25-vuotiaat ja sitä nuoremmat Etelä-Kymenlaakson opiskelijat. Etelä-Kymenlaaksossa opiskelee tuhansia nuoria hyvin erilaisissa koulutusohjelmissa. Internetkyselyn avulla otoksesta olisi tullut kattava, koska kutsuja lähetettiin monelle tuhannelle eri alan opiskelijalle. Internetkyselyyn ei kuitenkaan tullut tarpeeksi vastauksia, joten kyselyvastauksia kerättiin lisäksi paperilomakkeilla.

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi päätettiin ottaa internetkysely, koska sen ajateltiin suojaavan vastaajien yksityisyyttä. Internetkyselyn toteuttamiseen käytettiin Zef-ohjelmaa. Internetkyselyä varten pyydettiin useiden opiskelijoiden opiskelijasähköpostit, jotta kyselykutsut voitiin lähettää Zef-ohjelmalla suoraan jokaisen opiskelijan sähköpostiin. Internetkysely oli tarkoitus toteuttaa keväällä 2013, mutta sähköpostien saaminen viivästyi. Opiskelijoiden kesäloman päätyttyä elokuussa nettikysely kutsut lähetettiin Zef-ohjelman kautta 3430 opiskelijalle. Kysely oli avoinna 15.8.2013 - 15.10.2013, ja vastauksia tuli 20 kappaletta. Näistä 20:stä vastaajasta 7 oli kyselyyn liian vanhoja, joten vain 13 vastaaja hyväksyttiin otokseen mukaan.

Internetkyselyn vähäisen vastaajamäärän vuoksi kysymykset siirrettiin paperilomakkeelle ja tarkistettiin vielä kysymysten vastaavuus nettikyselyn kanssa. Paperilomakkeita annettiin 40 kappaletta erään osaamisalan opettajalle, joka antoi lomakkeet opiskelijoille täytettäväksi. Täytettyään lomakkeen opiskelijat palauttivat lomakkeet opettajalle suljetussa kirjekuoressa yksityisyyden suojaamiseksi. Paperilomakkeet täytettiin marraskuun 2013 aikana.

4.4 Aineiston analyysi

Aineisto oli tarkoitus analysoida SPSS-ohjelmalla, mutta päädyttiin kuitenkin Excel-ohjelmaan pienen otoskoon vuoksi. Opinnäytetyön tekijä olisi joutunut opettelemaan SPSS:n käytön alusta alkaen, mutta Excel-ohjelma oli tuttu, joten tällä tavoin säästettiin myös aikaa. Tiedot kerättiin ensin lomakkeille, joista ne syötettiin Exceliin. Zef-ohjelman tulokset sai siirrettyä suoraan Excel-muotoon. Tuloksista tehtiin Exceliin havaintomatriisi, josta vastaukset oli helppo analysoida. (ks. Heikkilä 2008, 123). Vastaukset laskettiin analyysivaiheessa kahteen kertaan, jotta ei syntyisi käsittelyvirheitä aineiston analyysissä (ks. Heikkilä 2008, 185). Taulukot tuloksista on tehty Excelillä ja siirretty opinnäytetyöhön.

4.5 Tutkimuksen luotettavuus

Kyselyyn vastanneita oli 52, mikä on melko pieni otos. Tyttöjä oli myös liian vähän, vain viidesosa vastaajista. Internetkyselyyn vastanneet voivat olla minkä tahansa alan opiskelijoita, mutta paperilomakkeen täyttäneet ovat kaikki saman alan opiskelijoita. Yhden alan opiskelijat saattavat olla aivan erilaisia kuin jonkun toisen alan opiskelijat. Tutkimus ei kuvaa koko perusjoukkoa, jos tutkitaan vain jotakin siihen kuuluvaa ryhmää. (Heikkilä 2008, 31). Nettikyselyllä tuloksista olisi tullut kattavampia, mutta tutkittavien kato oli valitettavasti suuri. Yksi asia, joka aiheutti ongelmia kyselyn teossa, oli kannabiksen eri nimet. Marihuana ja hasis ovat molemmat kannabista, mutta kannabikselle on myös monia muita nimiä, joita nuoret voivat käyttää.

Opinnäytetyön tekijä ei halunnut esitellä kyselyä tutkimukseen osallistuville kasvotusten, koska tutkijan asenne kannabikseen olisi voinut vaikuttaa vastauksiin. Kyselyn saatekirje ja kyselyn kysymykset on myös pyritty tekemään mahdollisimman objektiivisesti, jotta vastaukset olisivat luotettavia. (ks. Heikkilä 2008, 31).

5 TUTKIMUSTULOKSET

5.1 Taustatiedot

Tutkimukseen osallistui yhteensä 52 nuorta, joista 13 vastasi nettikyselyyn ja 39 täytti paperilomakkeen. Tyttöjä vastaajista oli noin 20 % (n=10), ja miehiä noin 80 %

(n=41). Kyselyyn vastanneet olivat 16 – 25-vuotiaita Etelä-Kymenlaakson opiskelijoita. Yksi vastaaja ei ollut ilmoittanut sukupuoltaan, ja yksi vastaaja ei ilmoittanut ikäänsä. Yli puolet vastaajista oli alle 20-vuotiaita.

Lähes puolet vastaajista ei tiennyt ketään nuorta tuttaviansa joukosta, joka olisi käyttänyt kannabista. Viidesosa nuorista tiesi useampia kuin 5 nuorta, jotka olivat käyttäneet vuoden aikana, ja saman verran tunsivat 2-5 nuorta, jotka olivat käyttäneet. 10 % vastaajista tiesi yhden nuoren käyttäneen kuluneen vuoden aikana kannabista.

Kyselyn mukaan nuorista 60 prosentille ei ollut tarjottu kannabista lainkaan. Vastaajista 25 % (n=13) kertoi että oli tarjottu kannabista sekä ilmaiseksi, että ostettavaksi. Ilmaiseksi oli tarjottu kuudelle nuorelle, ja kahdelle oli tarjottu pelkästään ostettavaksi. Suurin osa (n=18) kertoi että ystävät tai tuttavat olivat tarjonneet kannabista, 4 nuorta kertoi tuntemattoman henkilön tarjonneen kannabista.

5.2 Päähteiden käyttö

Marihuanaa tai hasista opiskelijoista kertoi käyttäneensä 23 % (n=12), 3 opiskelijaa oli jättänyt vastaamatta. Alkoholia oli käyttänyt suurin osa nuorista, noin 62 prosenttia. Lääkkeitä oli käyttänyt päihtyäkseen muutama nuorista. Stimulantteja ei ollut käyttänyt kukaan, ja opiaatteja oli käyttänyt vain yksi vastaaja. Kannabista käyttäneistä suurin osa oli käyttänyt sitä 5 kertaa tai vähemmän elämän aikana, kolme nuorista oli käyttänyt kannabista yli 10 kertaa.

Viimeisen vuoden aikana viisi nuorta oli käyttänyt kannabista, ja viimeisen kuukauden aikana kaksi nuorta. Kysymyksessä 11 kysyttiin ikää, jolloin opiskelija on ensimmäisen kerran kokeillut kannabista. Kysymykseen vastasi 9 nuorta, kolme jätti vastaamatta kysymykseen. Nuorin ikä jolloin oli kokeiltu kannabista oli 13 vuotta, vanhin ikä 18 vuotta. Suurin osa oli kokeillut kannabista ensimmäisen kerran 15-vuotiaana.

5.3 Tarpeet joihin nuoret käyttävät kannabista

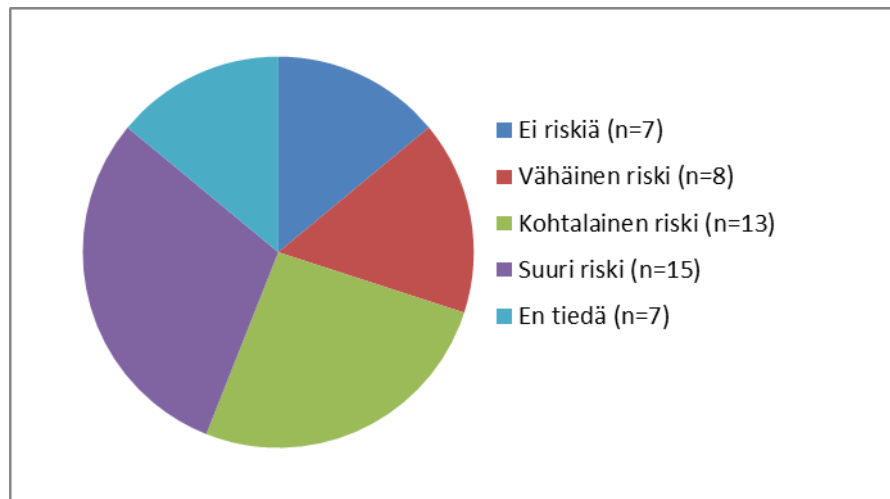
Kannabista oli kyselyssä kertonut käyttäneen joskus elämän aikana 12 nuorta, mutta 17 nuorta oli antanut vastaukseen kysymykseen ”Miksi käytät kannabista?”. Viisi vas-

taajaa kertoi käyttäneensä kannabista seuran vuoksi kavereiden kanssa, myös rentoutumiseen sitä käytti viisi nuorta. Hauskanpitoon kannabista käytti 4 nuorta. Vain yksi nuorista oli käyttänyt kannabista helpottaakseen pahaa oloa ja yksi saadakseen ”pään sekaisin”. Yksi nuorista kertoi vain maistaneensa kannabista.

Kaksi nuorista kertoi hyvän olon olevan kannabiksen käytön positiivinen vaikutus ja yksi kivan olon. Kaksi vastaajaa kertoi kannabiksen rentouttavan, ja yksi kertoi sen rauhoittavan. Yksi opiskelijoista sanoi kannabiksen poistavan kipuja, ja toinen vastaaja kertoi että ”ei muista pahoja asioita ja ottaa kaiken rennosti”.

5.4 Nuorten käsitykset kannabiksen käytöstä

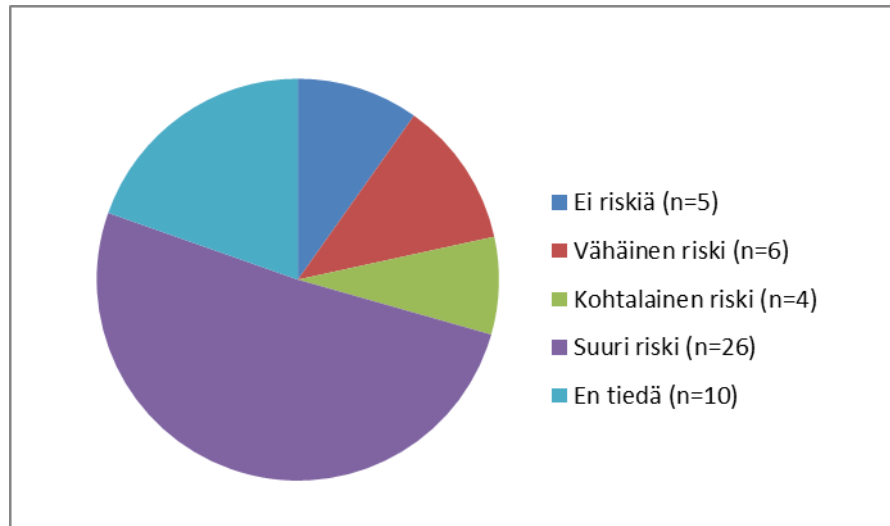
Suurin osa vastaajista (n=15) oli sitä mieltä, että kannabiksen polttaminen silloin tällöin aiheuttaa suuren riskin. Myös ”Ei riskiä” ja ”Vähäinen riski” -vastauksia oli paljon. Yksi vastaaja oli jättänyt vastaamatta 4a- ja 4b-kysymyksiin. Suuri osa kannabista käyttäneistä nuorista piti satunnaista käyttöä vähäisenä (n=5) tai riskittömänä (n=4). Kuvassa 1 havainnollistetaan miten nuorten käsitykset jakautuvat satunnaisesta kannabiksen käytöstä.

Kuva 1. Kuinka suuri terveydellinen riski tai muu riski nuoren mielestä aiheutuu, jos henkilö polttaa kannabista silloin tällöin

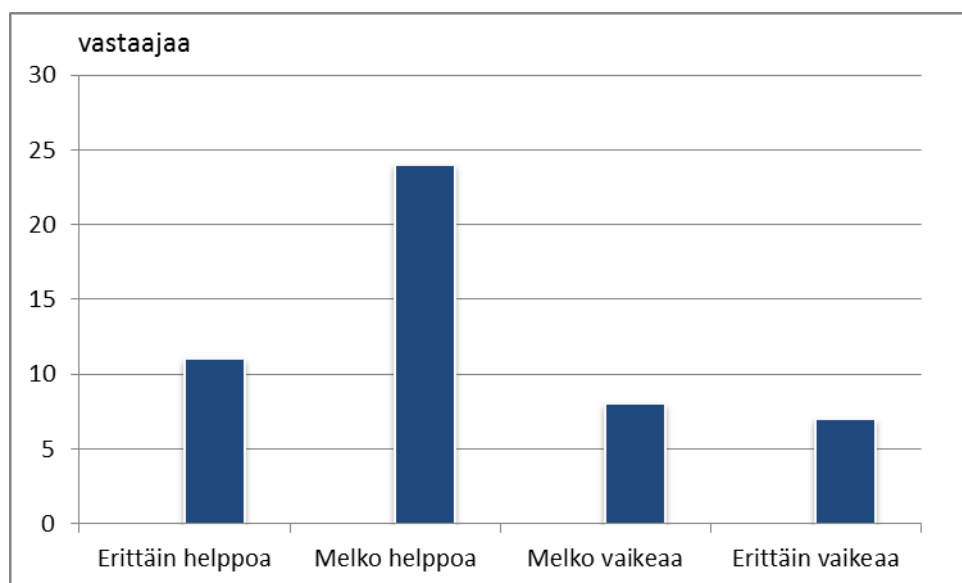
Kannabiksen polttamista säännöllisesti piti 26 nuorta suurena riskinä. ”En tiedä” -vastauksia oli 10 kappaletta, joka on 20 % vastaajista. Kannabista käyttäneistä neljä nuorta piti säännöllistä käyttöä suurena riskinä. Kolme nuorta piti käyttöä riskittömänä

tai vähäisenä riskinä. Kuva 2 esittää nuorten käsityksiä säännöllisestä kannabiksen käytöstä. Suurena riskinä säännöllistä käyttöä pitää huomattavasti useampi kuin satunnaista kannabiksen käyttöä.

Kuva 2. Kuinka suuri terveydellinen tai muu riski nuoren mielestä aiheutuu, jos henkilö polttaa kannabista säännöllisesti

Suurin osa vastaajista piti ikätoverien kannabiksen hankkimista omalla paikkakunnalla melko helppona, mutta suuri osa piti hankkimista myös melko vaikeana tai erittäin vaikeana. 2 oli jättänyt vastaamatta tähän kysymykseen. Kuvasta 3 näkee vastausten jakaantumisen.

Kuva 3. Millaisiksi nuoret arvioivat ikätoveriensa mahdollisuudet hankkia kannabista omalla paikkakunnallaan

Kaksi vastasi riippuvuuden kannabiksen käytön negatiiviseksi vaikutukseksi avoimessa kysymyksessä. Muita vastauksia olivat: ”oksentaminen”, ”rahan meno”, ”panikointi”, ”huono olo” ja ”päihtyminen”.

5.5 Nuorten asenteet kannabikseen

Kyselyssä vertailtiin, hyväksyvätkö nuoret kannabiksen käyttöä, tupakointia ja alkoholin käyttöä. Tupakoinnin noin puolet vastaajista hyväksyi ja puolet ei hyväksynyt, viisi vastaajaa ei osannut sanoa kantaansa. Alkoholin käytön noin 71 % (n=37) hyväksyi, noin 19 % (n=10) ei hyväksynyt alkoholin käyttöä, viisi ei osannut sanoa. Marihuanan käyttämisen silloin tällöin hyväksyi 13 vastaajaa, 35 vastaajaa ei hyväksynyt, 4 ei osannut sanoa. Säännöllisesti käytettynä 45 vastaajaa ei hyväksynyt kannabista, 5 vastaajaa hyväksyi säännöllisen käytön, kaksi ei osannut sanoa.

Avoimeen kysymykseen, jossa tiedusteltiin mielipidettä oman ikäisten kannabiksen käytöstä, oli tullut paljon vastauksia. Pääasiassa vastaukset olivat negatiivisia, kuten: ”tyhmää”, ”huono juttu”, ”ei ole hyväksyttävää”, ”huolestuttavaa”, ”se ei kannata”. Joillakin vastaajilla oli neutraali asenne kannabikseen: ”jos on rahaa niin sen kun ostat”, ”jokaisen oma asia käyttääkö vai ei”, ”En ymmärrä mitä hienoa siinä on. Mutta en tuomitse ketään siitä, kuhan ei minuun vaikuta.” Negatiivisena kannabiksen käyttöä piti suuri osa niistä nuorista, jotka eivät olleet käyttäneet kannabista lainkaan (n=18). Neljä kannabista käyttäneistä oli vastannut negatiivissävyyteisesti kysymykseen.

6 POHDINTA

6.1 Tutkimustulokset

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, mihin tarpeisiin Etelä-Kymenlaaksolaiset nuoret käyttävät kannabista, millaisia käsityksiä heillä on kannabiksen käytöstä, sekä millaiset asenteet nuorilla on kannabiksesta. Tutkimustulokset vastasivat tutkimuskysymyksiin, joten tämän tutkimuksen validiteetti oli hyvä. (ks. Heikkilä 2008, 29 - 30). Noin viidesosa kyselyyn vastanneista oli käyttänyt tai kokeil-

lut kannabista. Suurin osa vastaajista oli alle 20-vuotiaita poikia. Puolet nuorista ei tiennyt ketään ikätoveria, joka käyttäisi kannabista. Yli puolet vastasi myös, ettei kukaan ollut tarjonnut kannabista myytäväksi tai ostettavaksi. Lähes kaikille kannabista oli tarjonnut ystävä, tai tuttava, eivät niinkään tuntemattomat henkilöt. Vastaajat jakautuivat siis selkeästi puoliksi kahteen osaan: niihin jotka eivät ole kannabiksen kanssa tekemisissä lainkaan, ja niihin jotka ovat. Suurin osa nuorista oli käyttänyt alkoholia, vaikka nykyään useat nuoret pitävät alkoholia vaarallisempana kuin kannabista. (ks. Hakkarainen, Metso & Salasuo 2011, 406 - 409). Kannabiksen lisäksi muita huumausaineita käyttäneitä vastaajissa oli vähän, eli ainakaan tämän kyselyn perusteella ei voida sanoa kannabiksen käytön lisäävän muiden huumeiden käyttöä.

6.1.1 Tarpeet joihin nuoret käyttävät kannabista

Suuri osa nuorista käytti kannabista kavereiden seurana, hauskanpitoon ja rentoutumiseen. Kannabista käytettiin siis enemmän tuomaan hyvää oloa, kuin pahan olon lievittämiseen. Kysymykseen ”12. Miksi käytät kannabista?” oli vastannut enemmän nuoria kuin kysymykseen yhdeksän, jossa kysyttiin ”Oletko koskaan kokeillut tai käyttänyt marihuanaa tai hasista?”. Kysymyksen muoto on saattanut vaikuttaa vastausmääriin, kaikki nuoret eivät välttämättä ole ymmärtäneet, että marihuana ja hasis ovat sama asia kuin kannabis.

Kannabista käyttävät nuoret hakivat käytöllä hyvää oloa, rentoutumista ja rauhoittumista. Näiden tulosten perusteella voisi ajatella, että kannabista käytetään tuomaan samanlaista oloa kuin alkoholi, paitsi että kannabiksella ei haluta päästä sekaisin. Ehkä kannabis on tullut alkoholin rinnalle hauskanpitopäihteenä, kun asenteet kannabiksen käyttöön ovat lieventyneet.

6.1.2 Nuorten käsitykset kannabiksen käytöstä

Nuorista suurin osa piti kannabiksen satunnaista käyttöä joko kohtalaisena tai suurena riskinä, mutta vähäisenä tai riskittömänä pitäviä oli jonkin verran. Säännöllisesti käytettynä kannabista pitivät monet nuoret suurena riskinä, myös muutama kannabista käyttänyt nuori. Kannabista käyttäneet pitivät selkeästi kannabista vaarattomampana kuin ne nuoret, jotka eivät olleet kannabista käyttäneet lainkaan, tämä vastaa aiempaa tutkimustietoa (ks. Raitasalo ym. 2012). Kannabista käyttäneet pitivät käyttöä riskit-

tömänä, mutta kyselyn perusteella ei voida sanoa, ovatko nuoret pitäneet kannabista riskittömänä ennen käyttöä, vai vasta käytön jälkeen.

Kaksi nuorta oli kertonut riippuvuuden olevan kannabiksen negatiivinen vaikutus, käyttäjistä noin 10 % tuleekin riippuvaiseksi (ks. Päihdelinkki 2011). Vaikka kannabiksen positiivisiksi vaikutuksiksi mainittiin hyvä olo, negatiivisena vaikutuksena mainittiin ”huono olo”, ”panikointi” ja ”öksentäminen”. Ne vastaajista, jotka olivat kertoneet kannabiksen tuovan hyvän olon, eivät maininneet huonoa oloa negatiivisena vaikutuksena. Näiden vastauksien mukaan käyttäjille on tullut kannabiksesta joko hyvä, tai huono olo. Yksi käyttäjästä kertoo kannabiksen rauhoittavan, mutta aiheuttavan myös panikointia. Joitakin käyttäjiä kannabis rauhoittaa, mutta vieroitusoireena tulee päinvastaisia vaikutuksia. (Päihdelinkki 2011).

6.1.3 Nuorten asenteet kannabikseen

Tutkimusten mukaan asenteet tupakointiin ja alkoholiin ovat tiukentuneet, ja kannabikseen lieventyneet. (Hakkarainen, Metso & Salasuo 2011, 397, 400). Kyselyssä kuitenkin suuri osa hyväksyi tupakoinnin ja alkoholin käytön, ja vain pieni osa hyväksyi kannabiksen käytön. Satunnaisen kannabiksen käytön hyväksyi kuitenkin useampi, kuin säännöllisen käytön. Säännöllistä käyttöä ei ilmeisesti hyväksytä, koska säännöllisen kannabiksen käytön riskejäkin pidetään suurina.

Avoimeen kysymykseen ”Mitä mieltä yleensä olet ikäistesi nuorten kannabiksen käytöstä?” oli tullut runsaasti negatiivisia vastauksia. Tämä oli yllättävää, koska tutkimukset osoittavat kannabiksen käytön olevan melko hyväksyttyä nuorten keskuudessa. (ks. Hakkarainen, Metso & Salasuo 2011, 406- 409). Suurin osa nuorista jotka pitivät kannabiksen käyttöä huonona asiana, eivät olleet itse käyttäneet lainkaan kannabista. Jotkut kannabista käyttäneistä piti myös kannabiksen käyttöä negatiivisena: ”Se ei kannata”, ”Aivan järjetöntä”, ”Ihan liikaa”, ”Idiootit”.

6.2 Tutkimuksen hyödynnettävyys ja jatkotutkimus

Tätä opinnäytetyötä voi hyödyntää kouluissa, kun suunnitellaan opiskelijoille huumevalistusta. Jos nuoret saavat tietoa ajoissa kannabiksen riskeistä, voi kannabiksen käytökin vähentyä. Koska kannabis kokeilut ajoittuvat jo varhaiseen nuoruuteen -13-

vuotiaasta ylöspäin- tulisi huumevalistus aloittaa jo peruskoulussa. Jatkotutkimuksen aiheena voisi ollakin: milloin huumevalistus aloitetaan kouluissa ja miten se vaikuttaa nuorten kannabiksen käyttöön? Vanhemmille tämä opinnäytetyö on avuksi kun pohditaan lapsen tai nuoren mahdollista kannabiksen käyttöä. Jos nuoren kaveripiirissä käytetään kannabista, tarjotaan nuorellekin luultavasti kannabista kokeiltavaksi. Monet nuoret pitävät kannabista satunnaisesti käytettynä vaarattomana, joten kynnyks kokeiluun esimerkiksi kotibileissä on pieni. Jatkotutkimuksena olisi mielenkiintoista selvittää, ovatko nuoret pitäneet kannabiksen käyttöä riskittömänä ennen kokeiluja, vai ovatko he todenneet sen riskittömäksi käytön jälkeen. Asenteita ja käsityksiä kannabikseen voisi käyttäjiltä seurata myös esimerkiksi vuoden, viiden vuoden ja 10 vuoden jälkeen käytön aloittamisesta pitkittäistutkimuksena. Nuorten asenteet voivat kuitenkin muuttua suuresti aikuisuuteen siirryttäessä.

Monet sairaanhoitajat kohtaavat työssään kannabiksen käyttäjiä niin somaattisella puolella kuin psykiatrisessa työssä. Jos asiakkaalla on taipumusta harhoihin, on hyvä kysyä mahdollisesta kannabiksen käytöstä. Sairaanhoitaja voi työssään hyödyntää tätä opinnäytetyötä, kun hän kohtaa kannabista käyttävän nuoren. Nuorelta on hyvä kysyä, mitä hän tietää kannabiksen riskeistä ja onko hänelle itselleen tullut käytöstä haittoja. Jos nuorella on myönteinen asenne kannabikseen, on suurempi riski käytön aloittamiseen tai ongelmakäyttöön siirtymiseen.

LÄHTEET

Ahlblad, J. 2010. Kannabis nostaa nuorten psykoosiriskiä. Suomen Lääkärilehti. Saatavissa: http://www.laakarilehti.fi/uutinen.html?opcode=show/news_id%3D8655/type%3D1 [Viitattu 6.8.2012].

Päihdelinkki. 2013. Alkoholinkäytön riskit (AUDIT). Saatavissa: <http://www.paihdelinkki.fi/testaa/audit> [viitattu 15.10.2013].

Di Forti, M., Lyegbe, C., yms. 2012. Confirmation that the AKT1 (rs2494732) Genotype Influences the Risk of Psychosis in Cannabis Users. Biological Psychiatry 7/2012. Saatavissa: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/22831980> [viitattu 20.10.2012].

Dunderfelt, T. 2011. Elämänkaaripsykologia. Helsinki WSOYpro.

Metso, L., Ahlström, S., Huhtanen, P., Leppänen, M., Pietilä E., ESPAD 07. Kansainvälinen koululaiskysely. Saatavissa: <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/1bdd2d77-b36d-499c-b8de-dd714abf80d8> [viitattu 7.11.2013].

Hakkarainen, P., Kainulainen, H. & Perälä, J. 2006. Suomen kannabismarkkinat-paljonko pilveä palaa? Yhteiskuntapolitiikka-lehti 6/2006. Saatavissa: <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/100387/066hakkarainen.pdf> [viitattu 20.10.2012].

Hakkarainen, P., Metso, L. & Salasuo, M. 2011. Hamppuikäpolvi, sekakäyttö ja doping, vuoden 2010 huumeikyselyn tuloksia. Yhteiskuntapolitiikka-lehti 4/2011. Saatavissa: <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/2ecefbbd-b807-44d8-b51d-81dc63d09f01> [viitattu 18.6.2012].

Havio, M., Inkinen, M. & Partanen, A. 2008. Päihdehoitotyö. Helsinki Tammi.

Heikkilä, T. 2008. Tilastollinen tutkimus. 7. painos. EDITA.

Hiipakka, H. 2011. Nuoruuden aalloilla-opas nuorille ja heidän vanhemmilleen. Opinnäytetyö. Vaasan Ammattikorkeakoulu. Saatavissa: http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/34059/Liite2_Opas.pdf?sequence=1 [viitattu 15.1.2014].

Holopainen, M. & Pulkkinen, P. 2008. Tilastolliset menetelmät. 5. painos. Helsinki WSOY.

Huumeboikotti 2006. Huumeet ja maailmankauppa. Päivitetty 22.5.2006. Saatavissa: http://www.huumeboikotti.org/kampanja/blogi/2252006_huumeet_ja_maailman.pdf [viitattu 6.8.2012].

Irti Huumeista ry. Huumesanastoa. Saatavissa: <http://www.irtihuumeista.fi/files/17/Huumesanastoa.pdf> [viitattu 20.1.2014].

Iversen, L. 2000. The science of marijuana. Oxford University Press. New York.

Kekoni, T. 2007. Kannabiksen käyttö, yhteiskunnallinen reagointi ja siihen vastaaminen. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto. Saatavissa: <http://acta.uta.fi/pdf/978-951-44-7151-3.pdf> [viitattu 7.10.2012].

Laine, P. & Korpi, E. 2012. Kannabis tulee kaapista. Suomen lääkärilehti 6/2012. Saatavissa: <http://www.fimnet.fi.xhalax-ng.kyamk.fi:2048/cgi-cug/brs/artikkeli.cgi?docn=000037075>

Metso, L., Winter, T. & Hakkarainen, P. 2012. Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet, huumeaiheiset väestökyselyt Suomessa 1992-2010. Raportti. THL. Saatavissa: <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/056141f2-7af0-469a-98fe-36ab805a3f68>

Pirskanen 2011. Nuorten päihdemittari (ADSUME). THL. Saatavissa: <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/aab161ed-eb91-4994-9744-72d667c2ac7b> [viitattu 6.3.2013].

Opas sinulle, joka haluat lopettaa kannabiksen käytön 2010. Päihdeneuvola, Lund. Suomen-tanut: HYKS huumevieroitusyksikkö. Saatavissa: ” <http://droginfo.com/pdf/guidefi.pdf>” [viitattu 15.10.2013].

Päihdelinkki 2011. Kannabis, mitä se on. Saatavissa: <http://www.paihdelinkki.fi/pikatieto/?c=Kannabis> [viitattu 8.7.2012].

Raitasalo, K., Huhtanen, P. & Ahlström, S. 2012. Nuorten päihteiden käyttö, sekä käsitykset niihin liittyvistä riskeistä ja saatavuudesta. Yhteiskuntapolitiikka-lehti 1/2012. Saatavissa: <http://www.thl.fi/attachments/yp/2012/1/raitasalo.pdf> [viitattu 24.9.2012].

Tacke, U. & Seppä, K. 2010. Tutkimustieto kyseenalaistaa asenteet kannabikseen. Duodecim 2/2010.

THL 2013. Päihdetilastollinen vuosikirja. THL:n internet sivut. Saatavissa: <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/0f25bf0a-ad0c-4294-9e44-5ac2cf5fe544> [viitattu 13.1.2014].

THL 2014. Ehkäise tapaturmat -hanke. THL:n internet sivut. Saatavissa: http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/tutkimus/hankkeet/ehkaise_tapaturmat [viitattu 13.12.2012].

THL 2011. Kouluterveyskysely 2011. Peruskoulujen ja lukioden lomake. THL:n internetsivut. Saatavissa: http://www.thl.fi/attachments/kouluterveyskysely/Lomakkeet/KTK2011_PK_FIN.pdf [viitattu 6.3.2013].

THL. Kouluterveyskysely. Kymenlaakson raportti 2010. THL:n internetsivut. Saatavissa: http://www.thl.fi/attachments/kouluterveyskysely/Tulokset/Tulokset_alueittain/Esuomi/Kym/klaakso_2010.pdf [viitattu 6.3.2013].

Ulrich, T., Seppä, K., Winstock, A. 2011. Kannabiksen käyttäjä perusterveydenhuollossa. Duodecim 7/2011.

Varjonen, V., Tanhua, H., Forsell, M., Perälä R. 2012. Huuometilanne Suomessa 2012. THL:n raportti. Saatavissa: http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/103121/THL_RAPO75_2012_7.6.13.pdf?sequence=1 [viitattu 5.12.2013].

Vilkka, H. 2009. Tutki ja kehitä. 1.-3.painos. Helsinki Tammi.

Tutkimustaulukko

Liite 1/1

Tutkimuksen tekijä, nimi ja vuosi	Tutkimuksen tarkoitus ja tavoite	Tutkimusmenetelmä	Tutkimus-alue/otos	Tulokset/pohdinta
<p>Hakkarainen Pekka, Metso Leena, Salasuo Mikko: Hampuikäpolvi, seka- käyttö ja doping</p> <p>Vuoden 2010 huume-kyselyn tuloksia</p>	Tarkoituksena kartoittaa huumeidenkäytön viimeaikainen kehitys.	Kvantitatiivinen tutkimus, postikysely/internetkysely.	4250 Suomalaisen satunnaisotos.	<p>Kannabiksen käyttö on lisääntynyt Suomessa.</p> <p>Asenteet kannabiksen käyttöön ovat lieventyneet.</p>
<p>Kekoni Taru: Kannabiksen käyttö, yhteiskunnallinen reagointi ja siihen vastaaminen 2007</p>	Selvittää kannabiksen käyttäjien yhteiskunnallista asemaa ja yhteiskunnan reagointia kannabiksen käyttöön.	Akateeminen väitöskirja, kvalitatiivinen haastattelututkimus	36:den kannabisaktivistin haastattelu	Yhteiskunta suhtautuu negatiivisesti kannabiksen käyttäjiä kohtaan. Kannabiksen käyttäjät syrjäytyvät.

Raitasalo Kirsi- marja, Huhtanen Petri, Ahlström Salme: Nuorten päähteiden käyttö sekä käsitykset niihin liittyvistä riskeistä ja saata- vuudesta, Suo- men ESPAD- aineiston tuloksia 1995 - 2011. THL:n teettämä kysely.	Tarkoituksena kartoittaa nuorten päähteiden käyt- töä, sekä selvittää nuorten käsityk- siä päähteiden käytöstä ja niiden riskeistä.	Kvantitatiivinen tutkimus, koulu- kysely.	235 koulua, 3744 vastausta, otos koostuu 9.luokkalaisista.	Kannabiksen käyttö on lisääntynyt. Marihuana on hasista käyte- tympää. Kannabiksen kasvatus on yleistynyt. Kannabiksen käytön riske- jä pidetään pienempinä kuin ennen.
Metso Leena, Winter Torsten, Hakkarainen Pekka, Suoma- laisten huumei- den käyttö ja huumeasenteet, THL:n huumeai- heiset väestö- kyselyt Suomes- sa 1992 -2010.	Tarkoituksena kartoittaa suoma- laisten huumei- den käyttöä ja huumeasenteita.	Kvantitatiivinen tutkimus, posti- kysely.	Satunnaisotos 15 – 69-vuotiaista suomalaisista.	Kannabiksen käyttö on lisääntynyt etenkin nuor- ten miesten keskuudessa. Kotikasvatus on lisäänty- nyt, asenteet käyttöön lie- ventyneet.

Muuttujataulukko

Liite 2

Taustatietoja keräävät kysymykset	Millaisia käsityksiä nuorilla on kannabiksen käytöstä?	Millaiset asenteet nuorilla on kannabiksesta?	Mihin tarpeisiin nuoret käyttävät kannabista?
kysymykset	kysymykset	kysymykset	kysymys
1, 2, 7, 8, 8b, 9, 10, 11	4, 5, 14, 13	3, 6	12, 13

Liite 3. Kyselylomake ja saatekirje

HEI [REDACTED] OPISKELIJA!

Opiskelen Kymenlaakson Ammattikorkeakoulussa sairaanhoitajaksi. Teen opinnäytetyötä nuorten kannabiksen käytöstä. Tämän kyselyn tarkoituksena on kartoittaa nuorten kannabiksen käyttöä, asenteita kannabikseen, sekä kannabikseen liittyviä käsityksiä. Opinnäytetyö on osa Ehkäise Tapaturmat -hanketta. Pyydän sinua ystävällisesti vastaamaan ohessa olevaan kyselylomakkeeseen. Kyselylomake täytetään nimettömänä ja kysely tehdään luottamuksellisesti. Kyselylomakkeet tulevat vain opinnäytetyön tekijän käyttöön. Lomakkeet hävitetään kun opinnäytetyö on esitetty ja virallisesti hyväksytty. Opinnäytetyölle on saatu [REDACTED] tutkimuslupa.

Opinnäytetyön ohjaajana toimii lehtori Anna-Kaarina Anttolainen Kymenlaakson Ammattikorkeakoulusta.

Kiitos kyselyyn vastaamisesta!

Terveisin

Sini Ahlqvist

KYSELYLOMAKE NUORTEN KANNABIKSEN KÄYTÖSTÄ

Vastaa merkitsemällä rasti oikeaan, tai sopivimman vaihtoehdon mukaiseen ruutuun.

1. Sukupuoli

☐ Tyttö

☐ Poika

2. Ikä

_____ vuotta

3. Ihmisillä on erilaisia käsityksiä siitä, mikä on hyväksyttävää ja mikä ei.

Hyväksytkö Sinä seuraavat asiat? Vastaa joka kohtaan.

	Kyllä	En	En osaa sanoa
Tupakointi	☐	☐	☐
Alkoholin käyttö	☐	☐	☐
Marihuanan tai hasiksen käyttäminen silloin tällöin		☐	☐
Marihuanan tai hasiksen käyttäminen säännöllisesti		☐	☐

4. Kuinka suuri terveydellinen riski tai muu riski mielestäsi aiheutuu, jos henkilö.....

Yksi rasti riville.

	Ei riskiä	Vähäinen riski	Kohtalainen riski	Suuri riski	En tiedä
a) polttaa marihuana tai hasista (kannabista)					
silloin tällöin?	☐	☐	☐	☐	☐
b) polttaa marihuana tai hasista (kannabista)					
säännöllisesti?	☐	☐	☐	☐	☐

5. Millaisiksi arvioit IKÄTOVERIESI mahdollisuudet hankkia marihuanaa tai hasista, OMALLA paikkakunnallasi?

- ☐ erittäin helppoa
- ☐ melko helppoa
- ☐ melko vaikeaa
- ☐ erittäin vaikeaa

6. Mitä mieltä yleensä olet ikäistesi nuorten kannabiksen käytöstä?_____

---

7. Tiedätkö tuttaviesi joukossa jonkun, joka viimeksi kuluneen VUODEN aikana olisi kokeillut kannabista?

- ☐ En tiedä ketään nuorta
- ☐ Tiedän yhden nuoren
- ☐ Tiedän 2-5 nuorta
- ☐ Tiedän useampia kuin 5 nuorta

8. Onko sinulle tarjottu kannabista joko ilmaiseksi tai ostettavaksi?

- ☐ Kyllä, ilmaiseksi
- ☐ Kyllä, ostettavaksi
- ☐ Kyllä, sekä ilmaiseksi, että ostettavaksi
- ☐ Ei

8 b. Jos vastasit edelliseen kysymykseen kyllä, vastaa tähän kysymykseen. Kuka sinulle tarjosi kannabista?

- ☐ Ystävät tai tuttavat
- ☐ Tuntemattomat henkilöt

9. Oletko koskaan kokeillut tai käyttänyt seuraavia aineita? Vastaa joka kohtaan.

	En koskaan	Kerran	2-4 kertaa	5 kertaa tai useammin
Marihuanaa tai hasista	☐	☐	☐	☐
Alkoholia	☐	☐	☐	☐

Lääkkeitä päihtyäksesi ☐ ☐ ☐ ☐

Stimulantteja (amfetamiini, ☐ ☐ ☐ ☐

Kokaiini yms.)

Opiaatteja (Subutex, ☐ ☐ ☐ ☐

heroiini, morfiini yms.)

Jos et ole ikinä käyttänyt/kokeillut kannabista, jätä vastaamatta loppuihin kysymyksiin.

10. Kuinka monta kertaa olet käyttänyt marihuanaa tai hasista (kannabista)?

a) Elämäsi aikana _____ kertaa

b) Viimeisen 12 kuukauden aikana _____ kertaa

c) Viimeisen 30 päivän aikana _____ kertaa

11. Minkä ikäisenä ENSIMMÄISEN kerran kokeilit marihuanaa tai hasista (kannabista)?

_____ vuoden iässä

12. Miksi käytät kannabista?

☐ Seuran vuoksi kavereiden kanssa

☐ Hauskanpitoon

☐ Rentoutumiseen

- ☐ Helpottaakseni pahaa oloa
- ☐ Saadakseni ”pääni sekaisin”
- ☐ Jonkin muun syyn takia, minkä

---

13. Mitä positiivisia vaikutuksia kannabiksen käytöllä on?

---

14. Mitä negatiivisia vaikutuksia kannabiksen käytöllä on?
